

COSINZEANA

REVISTĂ · ILUSTRATĂ · ÎNTEMEIATĂ
ÎN · IOII · APARE · LA · IO · SI · 25 · ALE
FIECAREI · LVNI · DIRECTOR ·
SEBASTIAN · BORNEMISA

Woodrov Wilson

A început din viață la Washington al 28-lea președinte al Statelor Unite Nord Americane, Woodrov Wilson.

Puțini oameni de stat au avut norocul să-și câștige atâtă populăritate, câtă și-a câștigat acest american filosof și cugetătormeticuos al unei opere proiectate.

Rari sunt însă și aceia, cari au fost supuși unor critici atât de aspre ca dânsul. Președintele Wilson a fost tratat de idealist de unii într'un ton disprețitor. Alții au avut pentru dânsul o profundă admirăriune.

In orice caz oaspele dela Casa Albă a fost atașat de o fermă convingere democratică și credea într'o perfectibilitate a *societății* mai mult decât în acea a individului.

„Forța camenilor publici”, spunea el cu prilejul primei sale alegeri la președinție, nu constă în calitățile proprii, ce le au, ci mai mult în puterea, în inima cu care-i conduce publicul.

Ei sunt tari și capabili de reforme în proporția sprijinului ce-l primesc, a vigoarei colective, a curajului masselor.

In faimosul său mesaj dela 8 ianuarie 1918, în care și-a concentrat cele patrusprezece puncte ale programului său de justiție internațională, el preciza:

„Ceeace vom noi, este ca lumea întreagă să devină un loc sigur, în

care să poată trăi toate națiunile doritoare de pace, orice nea.n, care dorește să-și trăiască liber viața lui

litatea de celealte națiuni, iar nu să fie expus la violențele și agresiunile de altădată”.

Aceasta e baza pe care se întrmeia programul marelui cugetător și care a rezolvat cu un ceas mai de vreme conflictul extraordinar al popoarelor încăerate în teribilul măcel dela 1914.

La cuvântul lui America întreagă s'a ridicat împotriva domniei pumnului german, astfel că la încheerea armistițiului se găsau pe pământul Franței 2.200.000 de luptători americani, despre cari trufia lui Wilhelm II spunea, că-i va prinde la debarcare cu zece polițiști din Berlin — și erau gata de a trece în Europa alte trei milioane, pentru salvarea prestigiului omenirii.

Iar când cuvântul libertății, a autodeterminării a răsunat din mintea acestui adânc cugetător, toate fronturile s'au destrămat ca la poruncă și popoarele amestecate în măcelul acela uriaș, care părea că nu se mai sfărșește au plecat spre casă, pentru a și aranja singure granițele și viitorul.

Poporul nostru desbinat în patru părți robite s'a unit prin viteja lui, dar și prin sentința categorică a marelui american.

România nouă îi va păstra cea mai adâncă recunoștință.

Gh. St.

Wilson

proprie, să decidă singur de instituțiile sale și să aibe siguranță, că va fi tratat cu toată justeță și loia-

Exemplarul 10 Lei.

Viața Indienilor.

Un ofițer francez, maiorul Marcel, însărcinat cu organizarea armatei din republică sudamericană Chili, s'a înapoiait în țară pe linia Amazonului. Ofițerul a trecut prin tânturi locuite numai de triburi sălbatice de indieni și prin imense păduri, necălate încă de picior de om. Este interesantă descrierea ce o face excursionistul asupra vieții acestor triburi cu cari a trăit mai multă vreme în intimitate. Din aceste povestiri extragem și noi câteva fragmente interesante.

Primul sentiment, ce-l inspiră indienilor vederea unui alb, este frica. Lucrul acesta l'a observat dl Marcel indată ce s'a apropiat de o *choza*, cum i se zice casei locuită de sălbatici. Mai întâi a fost zărit de copii, cari au început să urle în fața de spaimă, refugindu-se înspre choza. La strigatul lor au ieșit mamele, cari și ele s-au ascuns. Bărbații mai rezervați, n'au părăsit interiorul colibei.

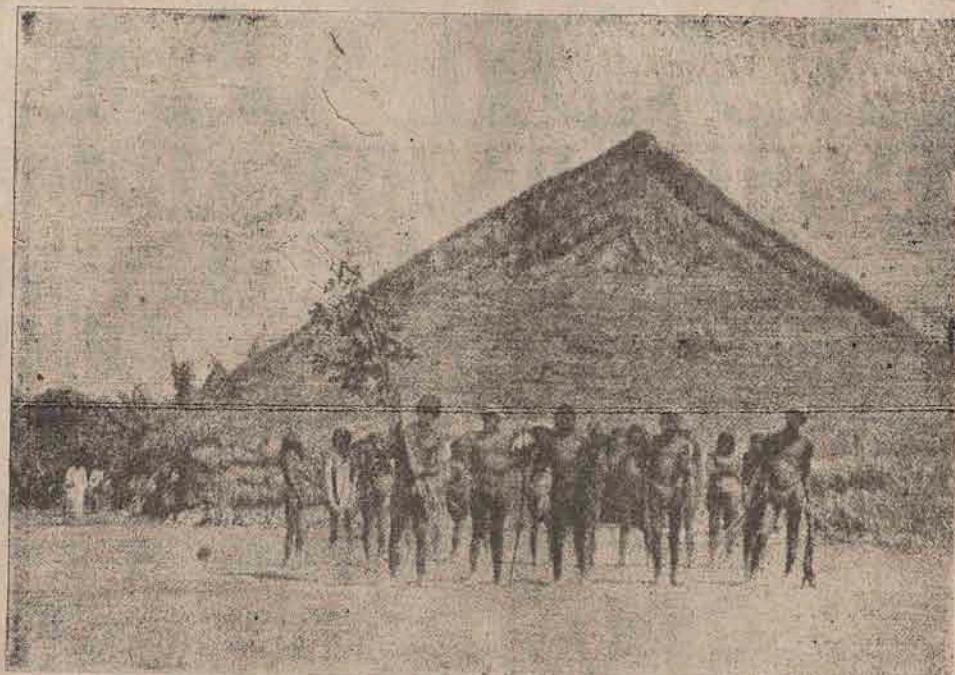
După ce interpretul, un om cunoscut de Indieni, le-a dat câteva daruri, cuti de țigări și mai multe oglinzi mici, tribul s'a liniștit și călătorii au fost primiți cu simpatie.

Chosa aceasta indiană este un fel de colibă uriașă, de formă conică, construită din coceni de porumb. Are o singură ușă joasă și strânsă. În interior se adăpostește întreg tribul compus din câte 15—20 de familii înrudite și având câte 60—80 de membri. Copiii și femeile umblă de obicei goi. Bărbații poartă la brâu o cingătoare din țesături vegetale.

Interiorul unei *choza* este luminat numai de focurile, la cari fiecare familie își găsește separat mâncarea.

Inlăuntru un adevarat bâlcu original: Copii se tăvălesc pe jos, femeile își alăptează noii născuți, bătrânele pregătesc mâncările primitive în jurul focului. Bărbații zac înțâții, sau repară câte ceva. Încolo tot felul de unelte necesare unei vieți lipsite de civilizație: tolbe de săgeți înveninate, curcubeuri aruncate pe jos, saci de legănat, scânduri, și alte lucruri.

Din cauza comunității strânse, moravurile sunt foarte primitive. Canibalismul se menține încă. Așa spună de pildă *Crevaux*, un cercetător al vieții indiene în: „Călătoriile mele în America de Sud.”

Un grup de indieni înaintea casei lor numită *choza*, suht acoperișul căreia se adăpostesc toți membrii unui trib înrudit, căte 60—80 de persoane.

„La Huitoți”, un trib indian, am intrat într-o colibă și am dat peste o femeie bătrână, care fierbea într-o oală un cap de om“

Alții au văzut capete de om atârnate în pari. Aceste capete erau dela dușmanii învinși în lupte. Capetele nu sunt dela morți. Indienii respectă morții. Pe cei învinși însă îi maltratează, îi taie bucăți și le mănâncă capul și brațele. S'a constatat, că obiceiul acesta are o origine de superstiție. Ei cred, că mânând capul și brațele devin mai cuminti, mai inteligenți și mai puternici, capul reprezentând intelectul și brațele forță.

Canibalismul nu este prin urmare o necesitate la indieni, căci ei au de toate. În primul rând arborele păinii, apoi vântuzul, pescuitul. Singură superstiție aceasta poate fi motivul, că indienii și astăzi încă au un deosebit apetit pentru semenii lor.

Interesante sunt moravurile lor la nașteri, nunți și moarte, cele trei acte mai importante ale existenței omenești.

Când o femeie se simte, că e pe punctul de a naște, ea își părăsește domiciliul conjugal și se izolează singură într-o padure, în deosebi lângă o apă. Ea dă naștere copilului, neasistată de nimeni și pe urmă se scaldă în apă împreună cu copilul. Nașterea e foarte ușoară

la indiene. Rare se întâmplă, că noul născut să moară.

În absență femeii, bărbatul se cuică. La înapoiere mama îi dă copilul în brațe și ea își vede de treabă la... bucatărie.

Tatăl cu copilul în brațe îl giugiușează și pe urmă începe a se văeta și a se boci cu șipete sfășietoare. La strigătele acestea de... durere, bărbații din trib se apropiie de fericitul părinte și-l felicită pentru nașterea pruncului, apoi îl incurajează, să supoarte cu răbdare durerile... facerii, căci prin aceste urlete desperate bărbatul caută să participe oarecum la durerile nașterii suferite de femeie.

Junile primește pe viitoarea soție în schimbul unui cadou.

Indianul este poligam prin forță imprejurărilor, dar nu trăiește decât cu o singură femeie. Numai unii sefi au două.

Intocmai ca și căsătoria, moartea e prematură, din cauza condițiilor generale de viață. Mai contribuie apoi și neîntrebuintarea sării necunoscută la Indieni. Morții sunt îngropăți în interiorul *chozei* și cu ei împreună toate lucrurile ce le aparțin. Când tot subsolul de sub *choza* e plin de morminte i se dă foc și locatarii își construiesc altă în vecinătate.

Indianul iubește dansul, iar femeia indiană moare după joc. Ast-

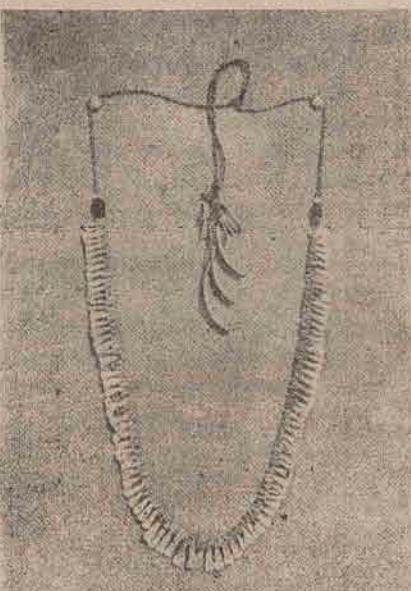
fel, când se anunță căte un bal se fac pregătiri interesante și indianii aleargă la căte 60—100 km. până la locul balului.

Cochetăria indienei este destul de originală. Ea lasă să i-se picteze pe piele diferite figuri, cari denotă un gust desvoltat al femeilor, cari se îndeletnicesc cu aceasta artă. Bărbatul nu se pictează dar își îl fige în păr un penaj bogat și își ia toate armele. La picioare și la mâini are legăți zurgălii.

Bărbații formează un cerc sub conducerea Șefului — Curaca — și sar-de pe un picior pe altul la comandă. Femeile formează grupuri în mijlocul cercului, cari se mișcă într-o parte și alta. Balurile acestea durează zile întregi.

Noaptea la lumina torțelor de răsină corporile acestea goale cu mișcări spasmodice, strălucind de sudoare, au un aspect straniu și prezintă iluzia unei adevărate vizuni din infern.

Interesantă este în viața acestor triburi conviețuirea între ele. Unele trăiesc în pace; altele însă duc o viață răsboinică. Luptele sunt extrem de crâncene. Prizonierii de răsboi cad victimele atrocității invingătorilor. A doua zi după luptă o mulțime de capete se pot vedea în țepi în jurul chozei. Altele fierb în oală. Căci antropofagii mânâncă numai capul și mâinile învinșilor.

Colierul unui șef al tribului Huitoto. Colierul întreg este făcut din dinții duișmanilor omorați

Interesant este colierul din dinți de om făcut numai din incisivă, găsit la gâtul unui *curaca* (șef).

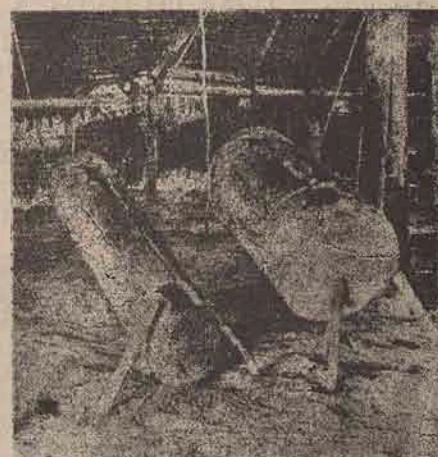
Triburile se înțeleg între olaltă prin tonurile date de nește butuci

scobiți, cari sunt un fel de lăzi de rezonanță numite *manguare*. Acești butuci sunt atârnăți sub un şopron și batuți cu un ciocan de cauciuc în caz de necesitate. Sunetul lor se propaga la distanță de 10—15 km. Manguarele sunt întrebunțiate ori decăteori un trib vrea să comunice cu altul pentru aranjarea unui bal, vânătoare sau pescuit. De multeori manguarele anunță „mobilizarea” sau declararea de răsboi. Atunci șefii triburilor amice sunt convocați într-o pădure, unde se ține festivitatea „lingerii tabacului”.

O frumoasă indiană împodobindu-se de bal cu fel de fel de vârseli

Ce e aceasta festivitate? Iată ce e. Toți șefii formează un cerc, iar în mijloc se așeză o oală plină cu tutun fermentat presarat cu un fel de paprică tare numită *aji*. Șeful superior își moaie degetele în sosul acestui preparat și le trece prin gură. Sosul trebuie să fie tare, căci toți cari îl ling sunt aprinși de o furie vehementă. Șeful cuprins de această furie vorbește celorlalți curaca de vîțejiile sale trecute și îndeamnă pe cei prezenti la luptă. Aceștia la rândul lor *ling și ei tabacul* și în strigăte sălbaticice pornesc cu toții să răscoale triburile. Pădurile răsună atunci de urlete însăși sălbătoare și chiar animalele sălbaticice cele mai sănăeroase se fac pitic în culcușurile lor.

Lăzi de rezonanță numite „manguare”, cu care triburile din regiunea Amazonului își dau vesti la distanță de 10—15 Km.

Așa trăiesc acești oameni în regiunea cea mai bogată a lumii pe malurile Amazoanelor, unde se întind păpuri virgine, nepătrunse de picior omenesc în întinderi cât cele mai vaste țări europene. Aici ei n-au lipsă de nimic. Sunt arbori cari le dău pâne. Alții lapte, numiți arborii vacă al căror suc excelent e tot atât de bun și nutritiv ca laptele

Orice patrundere de civilizație le strică numai viața lor patriarchală.

IMN NOPTII CONST. GORAN

*Ești veșnicie 'n clipa scurtă-a vieții,
Si 'n templul tău o! noapte ne'nteleasă,
Te-așteaptă 'n veci să vîi ca o mireasă.
Toți fiil tăi îngândurați, poești!*

*Stăpână!
Cu ochii tăi profunzi de vrăjitoare
Adormi copii 'n cântece ciudate;
Mângâi bolnavi cu buzele crăpăte
Si lași perdeaua ta ameșitoare
Pe fruntea lor în vis de sărbătoare.
Iar muncitori cu brațele trădute
Inlăntuți de neînvinsa tină —
Sărută buza ta de somn și vină
Sorbind paharul viselor vrăjite.
Cu ochii stinși, cu pleoapele închise,
Femei te cheamă mute'nfrigurate —
In budoare roșii de păcate,
Unde se nasc și mor aceleasi vise.
Unde pe cripta vieții 'nmormântate
Adeseori — când toamna vieții vine,
Ca preoșii pe-altarele 'n ruine,
Se sting în plâns femeile uitate.*

*O! noapte!
Doar tu ne duci spre zările albastre —
Când în mormântul tău adânc, stăpână,
Asvârli vremelnicia vieții noastre,
Stârmând în răset lacoma tărâna!*

RĂZBOIUL CIVIL IN MEXICO

Republica mexicană este aproape în permanență teatrul unor turburări interne. Țără foarte bogată, cu immense surse de petrol, ea nu și poate câștiga liniștea din cauza differitelor partide care vreau să pună mâna pe putere. Aici și-a pierdut

publică, care au urmat împăratului Maximilian au suferit aceeași soartă.

Astăzi conducerea o are șeful muncitorilor, președintele Obregon, care și-a pierdut un braț în luptele cu vrășmașii.

Adversarul său, fostul președinte

Della Huerta, însă nu-i dă pace. Armata acestuia a cuprins o mare parte din estul țării.

Obregon este învinit, că în calitate de Șef al Statului fură din avere publică. El însă se apără spușcând, că nu poate fura

mai mult decât adversarii lui, pentru că are numai un braț pe când ceilalți au câte două.

Ilustrația noastră reprezintă pe președintele Obregon în mijlocul populației din orașul Irapuato, pe frontul luptelor.

Președintele Obregon sosind la Irapuato este primit de-o mulțime imensă la gară.

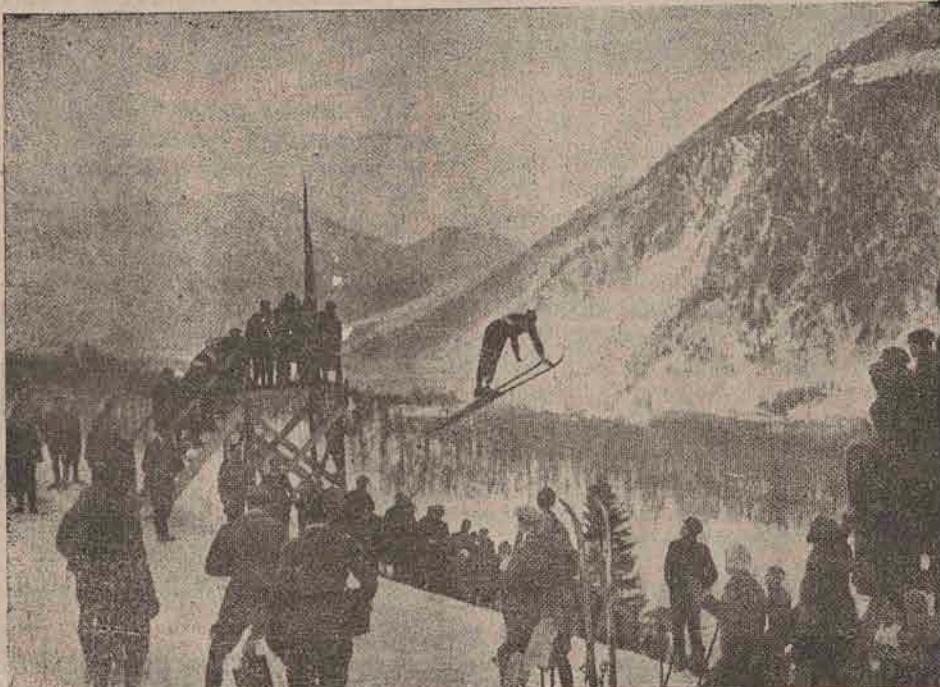
viața fratele mai mic al împăratului Franz Joseph, împăratul Maximilian, fiind condamnat la moarte și executat prin anii 1860. Soția acestuia a trăit nebună întreagă viață.

O mulțime de președinți de re-

Concursul dela Chamonix

In iarna aceasta s'a ținut la Chamonix, în regiunea încântătoare dela

poalele Mont Blancului un interesant concurs de sky, la care au

Splendidul salt al norvegianului Tullin Thams, cu care a dus premiul prim la concursul dela Chamonix. Saltul acesta a fost de 58 1/2 metri.

luat parte societăți de sport din toată lumea.

Primul concurs internațional a fost organizat în 1907 la Muntele Genève. De atunci încoace societățile de sport s'au înmulțit foarte mult. Franța are astăzi 80 de societăți de sky. După război ele au luat un avânt considerabil.

Cei mai abili în exercitarea acestui sport sunt locuitorii țărilor nordice: Svedia, Norvegia, Finlanda. Finlandezii sunt renumiți în cursele pe ses, alunecând foarte repede, din cauza skyilor și bastoanelor lungi. În asalturi și întrec însă Norvegianii.

La concursul din anul acesta primul premiu l'a câștigat Norvegianul Tullin Thams, care a executat un salt lung de 58 50 metri. Ilustrația noastră reprezintă pe norvegian executând acest grandios salt mortal.

REVOLUȚIA IN BAVARIA

Palatinatul bavarez a pornit o puternică mișcare de independență proclamând republica și deslipirea de Germania: Șeful separatiștilor d-l Heintz, a cărui fotografie o dăm în numărul de față, a fost însă asasinate împreună cu doi amici intimi,

Heintz, președintele guvernului separatist al Palatinatului, care a fost asasinat în 10 Ianuarie în Spire.

în sala de mânăcare a hotelului Wittelsbach, din Spire.

Uciigașii au pătruns în sală și terorizând lumea prezintă, au tras focuri de arme asupra celor trei separatiști care au fost uciși pe loc. Pe urmă s'au făcut nevăzuți. Atentatorii fac parte dintr-o organizație naționalistă germană.

MÂNA PRINTESEI

In legătură cu nouile săpături făcute la mormântul Faraonului Tutankamen, un explorator anglez, Lordul Lewis Hamon povestește lucruri interesante, care caracterizează credința egiptenilor despre osânda pădăloșilor. În călătoriile sale prin Egipt a făcut cunoștiință unei personalități marcante egiptene, careia i-a prescris odată nește medicamente, pentru a se vindeca de malaria.

Drept mulțumire pentru acest serviciu egipteanul a facut Lordului un cadou, o relievie, la care ținea foarte mult. Talismanul acesta era o mâna. O mâna de prințesă, veche de câteva mii de ani. Povestea acestei mâni e următoarea:

Inaintea lui Tutankamen a domnit în Egipt un Faraon, care a avut două fete. Una dintre fete fiind foarte ambicioasă s'a răsvrătit împotriva tatălui ei pentru a-l da jos de pe tron și a ajunge ea împărăteasa Egiptului. Armata prințesei a fost însă învinsă de trupele faraonului. Prințesa a fost prinsă și drept pedeapsă i-sa tăiat mâna. Aceasta mâna, care a îndrăsnit să se ridice împotriva tatălui n'a fost îngropată, ci a fost dăruită unui senior dela Curtea împărătească. Ea a fost lăsată din generație în generație și nu s'a pierdut în decursul zecilor de veacuri cari au trecut peste dansa.

Așăzi se găsește în proprietatea Lordului Hamon. Culoarea ei este castanie închisă, ca coloarea tutunului și la pipăit este osoasă, tare. Totdeauna se prezintă la fel și nu s'a observat la ea nicio schimbare. Până într-o zi, acum vreo patru ani — spune Lordul — degetul cel mic dela mâna s'a ridicat în sus, nu se știa din ce cauză. Lordul, locuia pe atunci în Islanda, când revoluția irlandeză era în toiul ei. El a apăsat degetul la loc și, acesta a rămas așa.

A doua zi mâna nu mai era tare, ci moale și avea toată infișarea unei mâni vii. Când a privit-o mai deaproape a observat printre degete picături de sânge.

In 1922 mâna iarăș a săngerat. Lordul s'a speriat, ca și când ar fi dat peste o fantomă. A chemat la el doi prieteni, cari au dat dovadă în scris, că mâna prezintă toată infișarea unei mâni vii.

In anul acesta prin luna Octombrie Lordul Hamon s'a hotărât să părăsească Irlanda și să se mute la Londra. Si-a adunat lucrurile, mobila și cele lalte și le-a expediat afară de două trei, geamantane și mâna prințesei. Când au voit să împacheteze mâna iarăș și săngera. Atunci s-au decis să

nimicească acest obiect care le-a cauzat atâtă neliniște în timpul din urmă.

A luat-o deci și a băgat-o în foc, în vreme ce Dna Hamon recita o rugăciune egipceană de mort.

Fiacările cuprinsese rămâna, când deodată o ușă de sticlă s'a crepat în bucați cu un sgomot asurzitor. — o altă ușă de lemn s'a indoit, ca și când s'ar impinge în tă o greutate mare.

Când au deschis aceasta ușă, au văzut în dosul ei chipul unei femei înalte, de o frumusețe răpitoare. În parul ei lucea un scarabeu de aur, pe care stetea încolăcit un șarpe. Atât gînverul acestă, cât și copcia de aur cu care erau încheiate hainele aruncăscânte.

Lordul și soția lui au rămas înmormântați. Ar fi dorit să fugă, însă picioarele le-au rămas înțepenite, parcă ar fi fost prinse de pământ.

De sigur, că apariția aceea femenină a fost înțesă, fiica Faraonului, căci ea s'a dus apoi la sobă, a deschis ușa și și-a luat mâna, din mijlocul fiacărilor, care o învaliau. Căci pe urmă și-a ridicat amândouă mâinile deasupra capului, le-a avut amândouă, și cu un sunz fermecator a disparut.

Când au cercetat în sobă mâna dispăruse. Nu mai era nicio. Lordul Hamon și soția sa spun, că toată înțâmplarea această este adevarată și n'a fost victimă nici unei halucinații.

Doliul Rusiei Roșii

În imensa sală a Operii din Moscova erau adunați la 21 Ianuarie toți deputații Rusiei sovietice: mulțiori, țărani, țărânci în nafrâma. Pe scenă stătea Kalemîn la o imensă masă îmbrăcată în postav roșu. Lângă el faimosul general de cavalerie Budîri și o mulțime de șefi

n'au putut fi înăuntri, după cum ar fi dorit cei mai mulți din șefii mișcării bolșevice.

Înmormântarea lui Lenin deși-a atrăs o mulțime de lume a fost ca a unui simplu țărân fiind el înhumat într-o groapă săpată în pământ, unde i-sa așezat coșciugul.

Doliu moartea lui Lenin. Delegații așteaptă ridicarea coșciugului în curtea casei din Gorki, unde locuia capul bolșevismului rus.

ai guvernului și ai mișcării revoluționare.

Kalemîn anunță moartea șefului guvernului. Publicul primește triste vestea ridicat în picioare. În sală încep să se audă bocetele de mort ale femeilor deputați.

Lenin a murit într-un sat în apropierea Moscovei, la Gorki, de unde a fost ridicat într-un sicriu roșu și adus în capitala Rusiei Roșii.

Tarznii din imprejurimi i-au adus coroane de verdeță ca răsplătă pentru împărțirea pământului. Credința lor a rămas însă aceeași. Ei

ilustrația noastră reprezintă momentul, când delegații așteptau în curtea din Gorki ridicarea coșciugului defunctului, pentru a fi transportat la Moscova. Pe praporul roșu din dreapta stă următoarea inscripție „Inimile noastre ard de o nespusă durere dragă Ilici. Jurăm pe osemintele tale, că vom păstra totdeauna sus și tare steagul Comunismului”.

După moartea lui Lenin Rusia începe a deveni teatrul unor noi mișcări revoluționare, car par a fi apusul bolșevismului.

CHIPURI ȘI ICOANE

Nelegiuirea cea mare

ION AGĂRBICEANU

Moș Andrei tocmai ispravise de povestit una din istoriile sale, când din turnul bisericii începuse să-și trimită peste sat tinghi-tinghiul său mărunt, răsunător și ascuțit, clopotul cel mic. Ascultai un restimp glasul atât de cunoscut și simții o remușcare amară în suflet: eram de câteva zile în Dumbrăveni, și încă nu mă dusei să vad biserica.

— A murit vr'un copil mic, moș Andrei? întrebai eu.

Moșul se uita în gol cu ochii trăși, și nu-mi răspunse. Știam că clopotul cel mic când e tras singur, e pus să cânte la adormirea în Domnul a copiilor sub trei ani. Dar, acum, vuetul lui subțire conține deodată și, peste sat, începu să picure, împriștiindu-se ca o pouncă trimisă de-o dată în mijlocul de părți, vuetul de oțel al tocii. Recunoscui îndată mâna măiastră a clopotarului: în zece sate din jur nici un clopotar nu știa bate toaca aşa de minunat ca Vavilon al nostru: cu repezicuni ca o ploaie de grindină, cu întorsături cari răscoleau văzduhul, cu hodine scurte după cari cadeau, în tact domoloviturile pline, sonore și calde. Ascultam măngăiat și mândru de clopotarul din Dumbrăveni, când toaca încetă, și începu din nou clopotul cel mic, și pe urmă întreaga aceea impletire măiastră dintre toacă și clopot, pe care Vavilon o țesea în preseara fie cărui praznic.

Voi să prind de câteva ori privirile lui Moș Andrei, dar moșul se uita mereu în gol cu ochii trăși. Neliniștit, cu o tristeță ce-mi creștea mereu și mie în suflet, voiam să-l întreb ce însemnează această vestire de praznic? Eu știam din anii cei buni petrecuți în Dumbrăveni, că Vavilon când vestea sărbătoarea, punea să cânte pe rând toate cele trei clopote, și numai din arama tuturor și din oțelul toacei, putea să trimită peste sat vraja aceea neuitată. Acum, numai cu toacă și cu clopotul cel mic, nu putea să facă mare ispravă. Ascultam și înțelegeam că din această nepotrivire se ridică și din sufletul meu un val de tristeță. Mă cuprinse ca un simțemant de părăsire, de săracie și de pustiu.

După vreme văzduhul înghiți toate sunetele și se făcu liniște peste sat.

— Mâne e Dumineca, moș Andrei?

— Dumineca, răspunse în silă moșul.

— Iată, îmi vine mie cu rușinare: sunt de atâtea zile în Dumbrăveni, și încă nu m'am dus să vad biserica.

Moșul își ridică mâna dreaptă și o lăsă să cadă obosită. Ca și când mi-ar fi zis: aiata pagubă!

— Dar pentru ce nu trage Vavilon toate clopotele cum e obiceiul Sâmbătă seara? Îl întrebai eu, văzând că dumnealui iarashi e gata să-și cufunde privirile în gol.

— Cum să le tragă, dacă n'are ce? răspunse moșul cu glasul îngroșat, ca totdeauna când avea o mare povară pe suflet.

— Au dus și dela Dumbrăveni clopotele cele mari?

— Da. Și'n satul nostru ca pretutindenea în satele românești, s'a petrecut nelegiuirea cea mare.

— De mult?

— Cu vre'o trei săptămâni înainte de venirea României. Bine că n'ai fost aici să vezi nelegiuirea cu ochii, domnișorule Vasilică. Moș Andrei strânse din ochi, își scutură capul, și după ce zvântă un păharel de vin, răzimându-și coatele pe masă, începu să-mi povestească cum a fost văduvită biserica din Dumbrăveni de cele două clopote minunate, mândria lui Vavilon și bucuria viilor și morților din sat.

Tot auzeam, domnișorule Vasilică, zvonindu-se prin târguri, că înainte de-a veni România, păgânii au de gând să ne ieă clopotele. Căcă ziceau între ei: decât să facă România gloante și tunuri din ele, mai bine facem noi. Parcă România ar fi fost păgână să schimbe uneltele lui Dumnezeu în uneltele ghiavolului! Auzeam și eu și alții zvonul, dar nu-l credeam!

Intr-o Duminecă după vecernie, clopotarul Vavilon, după ce trase clopotele nu se scobori ca de obicei din turn, ci rămase acolo, răzimat de-o grindă, până după sfârșitul slujbei. Când să se încue biserică, se aud pașii lui grei pe scări, și eu, cum rămăsesem în urmă cu părintele zic: „Părinte nu încuial Mi se pare că se coboară cineva din turn”.

Așteptăm noi până se iveste în ușă ce da în turn, chipul clopotarului. Era pământiu la față, și se legăna greoiu pe picioarele sale bătrâne și încovioate de atâta urcare în turn. Părintele îmi trase cu ochiul. Știam ce voia să-mi spuna:

E afumat clopotarul. Dar el trece pe lângă noi fără să ne privească.

— E supărăt, părinte, nu e beat.

— Se poate, răspunse părintele.

M'am incredințat deplin, când afară în uliță, clopotarul în loc să intre în crăjmă cumu-i era obiceiul, sezon pe laviță din fața crășmei și rămasă cu ochii pironiști la turnul bisericei.

Mă apropiu de el și-l chem la un pahar de vin. Mă auzi; clatină greu din cap că nu-i trebuie beutură. Uite, în minte ca acum, domnișorule Vasilică: așa a clătinat de cu tristeță din cap, ca viața beteagă pe care o îmbii cu un braț de nutreț.

Am simțit de-o dată o mare amărăciune în suflet. Ce piatră grea strivește înima creștinului?

Si începui să-l descos, ce are pe suflet. Dar el, uitându-se mereu la turn nu răspundea. După ce tacui, sezând lângă el pe laviță, când nici nu mă găndeam, îmi zise cu glasul acela gros:

— O să se întâpte o nenorocire, poștarule.

— Ce nenorocire? Ti-e bolnav vr'un fior? Ai auzit vre'o veste rea din războiu?

— Nu știu ce nenorocire, dar de bună seamă una mai mare ca moarte unui om, zise el pornindu-și cu greu vorbele.

— Ei, ce stai și tu să vorbesti! Mai bine ai veni la un pahar de vin cu mine. Si mă ridicai de pe laviță.

Dar el nu se mișcă. Capul lui mare căzu cu greutate pe piept.

— Iți spun eu că are să se întâpte o nenorocire. Imi am semnele mele, zise el din nou.

— Semne! Acum te-ai pus și tu să crezi în semne ca femeile!

— Am semnele mele, și nu de acum. Și totdeauna mi s'au adeverit. Și încă repede: la o zi, două. Eu, dacă vreau să ști, îmi am semnele în țiuțul clopotelor. În felul cum se vaieră glasul lor, după ce se hodinește limbă. Totdeauna cunoșc după asta ce prieten are să-mi moară: unul mai bătrân ori unul mai Tânăr. Când se vaieră dulce și prelung clopotul cel mijlociu, de-i rămâne vaierul în aer cu un glas omenesc, știu că în curând, mă va părași un prieten Tânăr. Când se vaieră scurt și adânc clopotul cel mare, știu că un prieten de vîrstă mea se gata de ducă.

— Și ai auzit un astfel de semn azi la vecernie?

— Am auzit un semn nou, cum

nu am mai pomenit. Azi toate clopotele au plâns, mă mir că voi nu le-aș auzit. Iar după ce s-au oprit limbile, vaerul dela toate trei s'a înfrânt, ca într'o sărutare, și la sfârșit a tipat cu atâta spaimă că mi-a înghețat inima. Mare primejdie are să vină!

Mie mi-a trecut de-odată un junghiu prin inimă; mă gândii la zvonul cu luatul clopotelor.

— Doar nu vor vrea păgânii să ni le ridice? zic eu însăjumât de-odată.

Clopotarul se trezi ca din vis, se uită la mine cu niște ochi albi și mari, își făcu cruce și zise:

— Astă e primejdia! Să ști că astă voia s'o spună semnul! Cum de nu mi-a venit mie mai îngrabă în minte? Mă gândeam cine știe la ce primejdii, și iată neleguiurea cea mare e aproape!

Si, ca și când ar fi vorbit prea mult, amuși de-odată, se împetri și n'am mai putut scoate o vorbă din el. Dup-o vreme se ridică, și porni pe uliță la deal. Mă uitam cu uimire după el: Vedeam cum se tărăe, adânc incovoiat, un bătrân neputincios și mă întrebam: Nu-i o nălucire? El să fie clopotarul Vavilon?

Si bine a făcut că s'a dus! N'a recut un ceas, și au sosit soldați străini în sat, vr'o doisprezece, cu două care mari militărești, cu scări, cu frânghii, cu unelte. În grabă satul întreg a fost în picioare. Nu mai trebuiau să ne spună de ce-au venit. În carele cele mari stăteau grămadă clopotele luate dela bisericile din satele vecine. Nu știi cum să-ți spun, domnișorule Vasilică! Părea că nu mai sunt lucruri sfînțite! Cum stăteau clăi pe grămadă, păreau nește idoli prăbușiți, ce au înghețat într'o încolăcire amenințătoare.

Nu ne puteam înțelege cu nime. Niciun soldat nu știa românește. Pe semne s'a temut și stăpânirea să trimită soldați români la așa neleguiure. Ei făceau semne și arătau spre turn. Părintele nu ești din casă. Doi soldați aduseră cheile dela biserică. Trimiseră și după clopotarul. Satul întreg se adunase în jurul bisericii, numai Vavilon nu se arăta. Era o liniste, o mușenie, domnișorule Vasilică, de se auziau pașii grei din turn ai păgânilor, până departe pe uliță.

Nu știi cât vom fi stat împetriți, cu capetele în pământ, — numai copiii priveau înlemnii la ferestrele turnului, — când ne trezi o cădere

greia, înădușită. Căzuse pe țelină, în otavă, clopotul cel mare, intrând cu o mucă în pământ. Altă cădere înădușită, ca o rostogolire în iad, și căzu și clopotul cel mijlociu.

Ne-am uitat însăjorăți la ele: erau pângărite, nu mai aveau limbă. Păgânii le-o smulseră acolo sus în turn. Pe semne se temea și ei să nu le audă glasul.

Se coborâră soldații și se apucă să le ridice pe târgi, să le ducă la căruțe. Abia acum începură bocetele femeilor și blestemele bărbătilor. Ele n'au mai conțenit, deplin, domnișorule Vasilică, până în ziua de azi. Când auzim în turn numai clopotul cel mic, ni se strângă inima.

O lună de zile nime nu l'a mai putut aprobia pe clopotar de biserică. Nici nu mai coborise în sat, din căsuță lui delă poala muntelui de când dase peste Dumbrăveni neleguiurea cea mare. Iar mai pe urmă, când s'a lăsat biruit de rugămintele părintelui, și când s'a suiat iarăși în turn, s'a incurcat în bătaia toacei și în trasul clopotului celui mic, de părea că a ajuns în clopotniță un copil.

Si nu numai dumbrăvenii au rămas fără clopote, domnișorule Vasilică, ci toate satele din jur. Dumneata il ști pe părintele Costan din Broșteni, și-ji mai aduci aminte cum ducea dumnealui pe ori ce străin intră în sat la clopotniță să-i arete mândreța de clopot dăruit de un român avut, „clopotul dela ușa rajului,” cum li spunea Sfintia Sa.

De durere mare, de inimă rea că i-au dus, mândria satului și a bisericii, s'a dat beaturii. Bea și plângea! Ce chinurile iadului pe biata preoteasă până l'a putut scăpa de pacostea asta!

Si aşa bisericile noastre au rămas văduvite până azi de mândria lor de-odinioară... Pe alocuri s'a mai găsit vr'un creștin cu tragedie de inimă, și a cumpărat câte-un clopot. Dar, între ele și cele vechi, cer și pământ! Nu mai e cântecul, nu mai e vaierul omenesc al celor de demult. Vezi că alți meșteri le lucrau odată, oameni ce și punneau sufletul în arama ce se topea și lăua formă. Azi orice lucru se face pentru negoț, pentru banii.

Iar clopotarul nostru are mare noroc: a surzit ca pământul. Tot ce face acum sus în turn, face cu meșteșugul mânii. Ce i-ar mai ajuta urechea decât să-l coboare c'un ceas mai de vreme în pământ?

CÂNTEC

CORIOLAN IANCU ȘICLOVAN

Am venit în zoriu zilei
Ca să-ți cânt un madrigal,
Nu cu zâmbetul copilei
Să cu ochii-i de opal.

Ci-am venit să-ți cânt iubita
O poveste fără nume,
Nu de mine ticlită,
Auzită dela lume.

Si tu n'ai eșit afară
Să-mi venia să plâng pe stradă,
Să măștepți aici pe seardă,
Cam să-ți cânt o serenadă

REINVIERE

G. PONETTI

Dragi plăci roze parfumate
Ce calmul dragostii-mi păstrați,
Vă răsfoesc din nou acumă
Dulci amintiri să-mi desgropafă.

Doar voi îmi mai treziți în suflet
Ca'n pagini vechi de fericiri,
Fiorii vremilor trecute
Să clipele primei iubiri...!

Băicoi

TOAMNA

STELJAN DELACÂMPINA

In stol tăcute rândunice
Se pierd în zarea ca de nea.
Se duc ușor luând cu ele
Din sufletu-mi un dor, ceva...

Ceva ce'n fiecare frunză
Ce se desprinde de pe ram
Găsește un suspin s'ascunză
Amarului pe care'l am.

E vara pe sfârșit, se stinge
Ca o iluzie ce moare...
...Si eu sunt trist și-mi vine-a plângere
Sfârșitul verilor mă doare!

SÂMBĂTA MORTILOR

Prietenul meu

¹ Ol. Stefanovici-Swenski

In cernitele marame
Ghemuite stau în sir
Si bocesc, sărmâne mame,
Pe cei strânși în cimitir

Pretutindeni căpătâie
De lumini ard trist și lin,
Pleacă fumul de tămâie
Către cerul 'nalt, senin

Si cum mii de stele 'n zare
In tâcere se aprind,
Parcă aud din depărtare
Alte bocete venind...

D. SCURTU

Carnetul lui Radu Roman

— Urmare —

XXXII.

Printre zăbrelele de mesteacană lui Ibrahim apără rotundă ca un pepene copt. Gesturile vîi îmi vădeau că are să mi spue ceva. Lîșii în cale și micul moslim îmi comunică în acel amestec bizar de limbi căruia îi zice levantină, că

"Le Russe" l'a oprit în drum între Therapia și Galata, l'a cinstit cu cinci piastrîi întrebându-l cine locuiește în casă, cine sunt eu și că de când locuim aici în căsuță. Mulțumii lui Ibrahim pentru prețioasele lui destăinuiri și-l concediai repede! Simțiam o surescitate a nervilor și aveam nevoie de liniste. După plecarea lui Ibrahim însă o întrebare mă neliniștea. Pe unde putuse "El" se ese în calea băiatului? întrebarea necesita un răspuns: Trebuia să dau de urma lui, altcum nu mă puteam liniști. Eșii în drum și luai direcția în care plecase "El" în seara aceea. Drumul ducea neted spre Resărît printre vilele și grădinele cunoscute. La vre-o douăsute de pași dela noi, în partea stângă, între două intravilane, descoperii o potecă care se perdea acoperită de două tușe de frânări, între cele două grădini. Luai poteca și mă trezii la o distanță oarecare în fața unui drum carele mergea paralel cu soseaua. Enigma era deslegată. Mă liniștii. Făcui calea îndărât și intrai în casă. Storurile dela apartamentul Lydiei erau lăsate, semn că nu-i trecuse încă migrăna. Maria dispăruse din curte. Acum, îmi găndeam, reporteză dânsa Lydiei ceeace apucase dela mine. Împrejurarea aceasta o găsim firească și nu mă supără. Din contrivă găsii acest fel de comunicare între Lydia și mine ca cel mai bun. Lydia nu voia să-si desfacă sufletul, eu nu aveam de ce să o silesc la aceasta. Cum însă pericolul ce o amenință pe dânsa să refrângă și asupra mea era natural să-i dau să înțeleaga că încep să fiu atras și eu în vîrtejul acesei taine care de fapt nu era a mea. Apariția "Lui" pe scenă simteam clar că nu mă alteră. Mășii minți însă dacă afirm că nu mă preocupă. Din contrivă. Toată clipa ce o am liberă este ocupată de această taină. Si că e o taină mare, o simțesc. Si simțirea mea, intuită în crâncenile framântării sufletesti

MIHAIL GAȘPAR

nu mă înșelat nici odată. Fără se vreau îmi apără pentru o clipă numai ideea, de a mă da la o parte din calea fortunei. Dar avui o repulziune atât de puternică a eului încât ideea resărătă așa ca un reflex nenorocit, dispără pentru totdeauna. Nu, nu. Am să stau neclinit lângă femeia aceasta, care mi-a dat totul, mai mult, imens mai mult decât mai puteam aștepta la vîrstă mea. Acum noi numai împreună ne mai putem mantui, ori peri. Ce nebun sunt? Habar n'âm de ceea-ce este de fapt și fantasia mea mă și poartă prin toate peripețiile unei tragedii. Ochii mei se opresc fără voe la fereastra ei. Gândurile mă fură lângă dânsa, o văd o simțesc femeia aceasta cu sufletul încis și mă simțesc atras spre dânsa ca inspre un magnet. Vină orice, eu sunt gata. Sunt hotărât să-i dau tot, după cum dânsa mi-a dat totul. N'ar fi decât să-mi achit o datorie în mod cinstit. Si mă voi achita. O mână pală deschise o fereastra înspre mare. Când întorsei capul întracolo, Lydia în desăvârșita ei frumusețe îmi zâmbia bland: Cu o ochire cuprinsei toată splendoarea acestei ființe enigmatică și în clipa aceea credința mea primi pecetea. Dacă femeia aceasta mi-ar cere să ucid, a-și ucide. Si'ntr'un elan tineresc luai cu asalt scările cerdacului spre a pătrunde la dânsa. Si când trupul ei molat se culcă în brațele mele, mă simții o fieră din sesurile Nubiei, gata a sfâșia o lume. Nu știu cât am stat îmbrățișați. Boarea mării ne cuprinse într-o adiere dulce mutându-ne din această lume. Ne desfăcurăm cu vădită părere de rău, când figura Mariei apără în ușă chemându-ne la masa

Lydia era acum iarăși ca înainte. Veselă, galăgioasă și expansivă ca un mic strengar. Guriță îi mergea ca melișă și copilăreștile ei pățanii din lungile călătorii în străinătate, coborâră un aer de o rustică seninătate asupra noastră. Într'un moment de reculegere mă întrebai mirat: unde dispărură nedumeririle de mai adineaoară? Avea femeia aceasta atâtă putere asupra mea deja încât să-mi schimbe din una 'n alta dispoziția sufletului?

După masa, când învăluiri în albastrul fumului de țigare să co-

boră acea liniste caracteristică a căsniciilor peste mica noastră cămeră lual o hotărâre eroică: Maria punea ordine în farfurii. Lydia resturnătă în scaunul ei de repaos urmăria cu interes jocul unui jutăruș rătăcit în odaie, în jurul becului electric.

Tuș își așa, fără a avea nevoie și întrebarea căzu pe neașteptate.

— Lydia, de ce nu-mi spui ceva din viață ta?

Maria scăpa o farfurie și remăște loc ca încremenită. Lydia întoarse capul ei blond spre mine și din cuprinsul obrajilor ei frumoși cei două ochi mari, suri, mă priviră cu groază. O tacere de cavou căzu peste noi. Era ca și când o mână nevăzută ar fi oprit în clipă aceea viața în noi, iar eu, îmi veniam ca un hoț ordinar pătruns într-o casă streină. Impresia provocată de întrebarea mea mă spământă și pe mine. Spaima această trebue să se fi vădit în privirea mea căci Lydia, spre marea mea mirare se schimbă. Era dintr-o dată în ochii ei atâtă compătimire și o notă de durere a-ăt de pregnantă încât, așteptam să apară lacrimile în colțul genelor mătăsoase.

Lacrimile n'au sosit. Dar Lydia să sculă, veni înțet lângă mine îmi luă în brațe gâtul și lipindu-și față de obrajii mei îmi zise molcom:

— Tii mult Radule să cunoști viața mea?

— Da.

— Si dacă te-ai înșela în aşteptări?

— Si atunci!

— Si când ai auzi o poveste ingrozitoare?

Maria tuși semnificativ. Nimănui dădu atenție.

— Si atunci, răspunsei apăsat.

— Chiar și dacă povestea vieții mele ar fi încărcată cu rușine?

— Si atunci! Te iubesc Lydio, poți să-mi spui ce vrei. Nu mai schimbă acest sentiment nimic.

— Absolut nimic?

— Nu.

— Nici dacă mășii dovedi mai rea decât ultima femeie de stradă?

— Nici.

— E dragostea ta atât de mare?

— Nemărginită.

— Vei asculta linistit tot ce vei fi nevoie să auzi?

— Nici ochiul nu-mi v'a clipi.

— Radule! Idolul meu, fericirea mea, lumina vieții mele, — renunță!

O ploae de desmierdări se revarsă asupra mea. Simțiam în uraganul acesta de porniri toată căldura sufletului ei, toată dragostea, teama ei... Simțiam cum îmi slăbește voința. O dorință furbinte, îmbătătoare, de a pune stăpânire în clipele acestea pe trupul și sufletul femeii acesteia începuse să mă îspitească. Simțiam cum mi-se inferbintează tâmpalele, trupul i-l simțiam îndoindu-se sub furtunoasa mea îmbrățișare..., dar în mijlocul acestei beți a simțurilor resări dintr-o dată, pe neașteptate, ca căzută dintr-o altă lume figura „Lui” cu spatele late, cu fața aspiră, cu ochii izvorând două lumini de ură de sub cozorocul săpcii. Si mă trezii. Azi nu e vreme pentru dragoște. Eu sunt azi un hoț ordinar, un pângăritor de morminte. Vreau să scotocesc taina ascunsă în și-pul sufletului femeii pe care o iubesc. Ce-mi pasă mie dacă e cinstit ceea ce fac? Vreau și ajunge. Simțesc că Lydia este acum în puterea mea. Nu-i permis să scap ocaziunea.

— Nu pot renunța.

Femeea lunecă ca un balot de bumbac pe dușumea și-mi cuprinse genunchii.

— Mi-e teamă Radule, mi-e teamă!

— De ce?

— Sunt vieți cari n'au fost trăite frumos, sunt tragedii, Radule, pe cari sufletul tău nici nu le poate bănui măcar.

— Tot una, Lydia. Vreau să știu ce-a fost, ca să pot calcula ce ne poate aștepta.

— Dar mie mi-e teamă.

— De ce și-e teamă?

— Să nu te perdi!

Ochii ei căută pe ai mei. Părul ei blond, comoara aceasta de aur, căzu pe umeri încunjurându-i față cu o gloriolă de mucenic. Sufletul i-l simțiam revoltat, îmi veni o scârbă pentru mine însuși, pentru purtarea mea, pentru durerea ei. Dar, cele două fașii de ură cari le-am întâlnit pe podul dela Karakioi, îmi pomeniau de alte lucruri. Siguranța mea și-a aceleia pe care o iubesc, și care zace grămădită ca o donă Marie din Magdala la picioarele mele nu-mi îngăduie nici pic de milă.

Incepusem să măngăi ca'n atâtea ceasuri de fericire comoara părului ei blond.

— Lydia, ascultă! Ascultă mărturisirea unui om carele nu-i ca

ori și care altul. Te iubesc. Te-o iubi și atunci când aș ști că ai fost ultima între femei. Ajunge? Drept răspuns, îmi simții mâna

ca atinsă de un jăratec.

Magdalena era învinsă, se umișe în recunoștință ei, sărutându-mi mâna.

(Va urma)

SUB TRANDAFIRII 'NSANGERATI...

DEM. GÂLMAN

Tăciți! Cu degetul pe buze, un Dumnezeu șoptește zării
Să-și despletească înnoptarea pe fruntea unui soare stins,
Să-și poarte degetele-i fine pe coloritul depărtării,
Să prindă florile de vise și înmiresmările uitării
Si să țină infinitul de puțpură și albastru nins...

In parcă legănat de cântec, se țineană floare după floare,
Iar doina zărilor albastre se desfășoară 'ncetisor
Si se reztrânge peste Fire, — prin os de pace și uitare, —
Infrîpând din vraja noptii, cununile nemuritoare
Topite 'n aurul din stele, sorbit de-o gură de isvor.

Si cântă cerul, cântă lacul, cântă-aleele deșarte,
Imnul fermecat al noptii, al celei mai frumoase nopti,
Când petalele desprinse, au pornit în dans de departe
Să se-ăseze pe nisipul din aleele deșarte,
Ca 'ntr'o carte dăruită în beția unei nopti...

Trandafirii, — flori de sânge, — risipind înmiresmarea
Printre razele de lună în boschetul solitar,
Chiamă vântul să-i măngâie, să acopere cărarea
Cu petalele de sânge, să se 'mbrace toată zarea,
Să se bucure o clipă, și 'mpărat și proletar.

Iată-acum e clipă 'n care, rătăcit în scocul morii,
Străp de aur, fir de apă, legănat și prin os de vis,
Doarme somnul lui de vrajă până mâini când tainic zorit,
Printre razele de soare-l vor sorbi din scocul morii
Si 'l vor duce lin, de departe... să se piardă în abis...

In parcă legănat de cântec și 'mbrăcat în umbre clare,
Eu 'mi port comoara mea de vise și dorul meu însangerat...
De-asupra mea își trângă vraja și bogăția ei, — o zare,
Si mi se 'nchină toată Firea ce a pornit să se 'nfioare,
Ca 'n față unui zeu puternic, dorit de mult și așteptat...

Pe fruntea mea se cerne taina și toate cântecele humei
Si prin os de dorul de lumină, plângând, din zarea unui vers,
Am purificat în lacrimi, durerea uriașă-a lumei
Si-am imbrăcat-o 'n haină albă, ca albul scliptor al spumei,
Inlăntuind în cerc de aur, dorința unui Univers...

Si visătorii 'n cete palizi, porniți pe drumul năzuinței
Se vor opri o clipă 'n cale în fața templului deschis,
Si impletind pe frunzi de ceară, însemnarea suferinței,
Vor strângă aurul din stele în noaptea-aceasta-a biruinței
Si vor porni în cete palizi spre țara vecinicului vis...

In noaptea-aceasta de visare, tu n'ai ce căuta, Jemee,
Căci vraja ta ne'lănțuiește în spasmul lutului, o zi,
Si neințelegând florul din calea zărilor, lactee,
Si toată măreția noptii, cu simțul tău vulgar, Jemee,
Mă vei înlăntui cu brațul și-o sărutare-mi vei cerși.

S'apoi, va fi o noapte neagră, țesută 'n ore de păcate...
Dar iată: florile se pleacă și luna se ascunde 'n zare...
Din nesfârșituri violete se 'nchiagă zorii 'n infinit
Si visătorii 'n cete palizi, cântând pe strunele bizare,
Se duc, ducând cu ei florul din clipele nemuritoare,
Spre țara viselor de aur, — cu noapte fără de sfârșit...

Un bobârnac împrumutătorilor de cărți. Sunt oameni, cari deși au o situație materială bună, totuși preferă, să împrumute cărți dela alții, pe cari de obicei nu le mai înapoiază. Unei astfel de împrumutătoare i-să întâmplă o istorioară nu tocmai plăcută din partea autorului unei piese de teatru, căruia i-a cerut opera sa pentru a o juca în familie.

Autorul, *Wilhelm Jordan*, indignat, că Doamna X, soția unui bogat consilier comercial nu se îndură să arunce câteva mărci pentru opera sa, ci îi place să-și satisfacă gusturile de pomană, i-a scris următoarea scrisoare nu tocmai delicată:

„Sunt oameni, începe autorul indignat”, cari asistă cu predilecții la curse, sau la urcarea unui balon din dosul îngădăturilor. Alții se așeză în locul întâi. Unora le șade bine numai în al doilea sau al treilea.

Așa sunt și clase nobile cari se împrumută reciproc cu cărți sau le cer din biblioteci anume pentru acest scop. Închipuie-ți însă D-tă, că bărbatul D-tale, d-nul Consilier Comercial, cu lanțul gros de aur încins pe vesta albă de pighet, ce-i înconjoară voluminosul său abdomen, ar privi la curse cocoțat într'un pom, printre nește strengari de pe stradă, cărora le șade destul de bine acolo. Dumneata și sute de rangul Dumneatale nu vă jenă să vă postați într'o situație analogă, față de proprietatea cea mai puțină a autorului, pentru că niciodată n-ați judecat, în ce constă aceasta proprietate.

O femeie ca dumneata, cu o locuință luxos aranjată din 12 odăi și saloane, cu echipajii de șase cai și zeci de servitori, nu te jenezi să împrumuți cărți dela autori sau din biblioteci. Un astfel de lucru ar fi

considerat în Anglia ca foarte puțin cinstit!

Autorul încheie aici. Suntem siguri, că după o astfel de lecție Doamna X va înceta să mai ceară cărți cu împrumut.

Primele divorțuri. În istoria dreptului scriitori, ca *Aulus Gellius* ne arată, că primul divorț la Români a fost la anul 520 ab urbe condita. — Divorțatul era un oarecare *Spurius Carvilius Ruga*, care și-a alungat nevasta din cauză, că era sterilă. Fapta lui Ruga a fost mult desaprobată de contemporani.

Un egiptolog dela universitatea din Pennsylvania ne vorbește de un alt caz de divorț. Savantul american a descoperit decurând pe nește papirus actul de divorț îscălit de un notar și patru martori al unui egiptean cu numele Amenhotep. Aceasta comunică prin acest act femeiei sale Tahapy, că consideră căsătoria între ei ca terminată.

Conținutul descifrat al documentului este următorul:

„În anul lui Tybis, sub domnia Faraonului Ptolemaeus, Amenhotep din fiul lui Pathot și al soției sale Tanethy lui Tahapy, fiica lui Pekour, a declarat soției sale Tausir :

„Te-am părăsit ca soție, a mea. Am renunțat la drepturile mele de bărbat asupra ta ca soție. Ti am spus: Caută-ți un alt bărbat. Nu am să mă opun în fața ta, când vrei, să intră în vre-o casă. De azi înainte nu mai am la tine nicio pretenție. Părăsește-mă imediat și fără ezitare”.

Se vede, că amicul de pe malul Nilului nu prea ținea la cernita lui jumătate. Sau poate că dumneaei consoarta îl făcea să înghită în fiecare zi câte un pui de crocodil, ceea ce nu prea este o placere nici pentru un fiu al stepelor.

Psichologia animalelor. Doctorul *Lepinay* din Paris, care a studiat mai întâi medicina și pe urmă să specializează în zoologie și în știința veterinară să alocă o conferință recentă cu psichologia animalelor, care în multe privințe este mai interesantă decât aceea a oamenilor.

Pisicile de pildă ne par nouă oamenilor ca nește animale misterioase. Întradevar ele prezintă ceva neînteleasă, curios, chiar în apucăturile lor instinctive. Diferă mult de alte animale; în schimb se asemănă însă cu femeile în multe privințe.

Lipsa de sinceritate la pesci are un caracter cu totul femeiesc. De asemenea li-se pot atribui îndeletniciri cu fond anarchist. Sunt anarchiștii genului animal.

În general animalele sunt cu mult mai prevăzătoare ca oamenii, și fac mai puține greșeli, ca noi, cu toate acestea nu ne pot fi superoare, cum susține doctorul *Marechall* în carte sa.

Se pot însă găsi metode, în urma unor studii serioase, cu ajutorul cărora animalele să poată fi întrebuințate ca colaboratoare în diferitele ramuri de îndeletnicire ale omului. Animalele dresate, s'a constatat, că pot fi foarte utile. Prin dresaj li-se dezvoltă anumite apucături instinctive, cari se pot aplica în practică.

În războiul mondial s'a văzut folosul cel mare ce-l aduceau căinii: tată ca auxiliari în serviciul ambulanțelor, cât și ca păzitori de prizonieri. — În aceasta din urmă însărcinare făceau o ordine mai bună decât plutonierii.

Cât pământ îi trebuie unui om. Tolstoi filozoful, tatăl țărănimii, care după cum se știe trăia la țară, îmbrăcat în haine țărănești și lucra de multeori munca grea a țărănlui, a povestit o istorioară plină de învățături pentru omenirea lacomă după avere.

Marele scriitor spune, că un proprietar de latifundii voind să răspătească pe un țăran harnic de pe moșia lui, i-a spus, că-i dăruiește atâta pământ, că va pu ea ocoli el pe jos dela răsăritul până la asfințitul soarelui. A doua zi, când soarele s'a ivit la răsărit țărănu a pornit de la o fântână și a luat-o peste vâl și dealuri alergând din răsputeri, prin vâl, păduri și dealuri pentru a cuprinde căt mai mult teren. Spre seara țărănu năstru voia să mai închidă un deal în viitoarea lui moșie. S'a urcat deci fără răsuflăt pe o parte a lui, pentru a cobori pe alta, și l'a închis și pe asta. Dar soarele s'apropia de asfințit și el mai avea o bună cale de făcut până la fântână, căreia-i zaria numai cumpărtă.

Pentru a nu scăpa prețiosul dar și-a adunat ultimele puteri și a luat-o la fugă căt putea. Comisia îl aștepta la fântână pentru a-i înmâna actul de proprietate pe terenul înconjurat. Dar țărănu lacom nu și-a putut încheia cercul, căci la câteva sufe de pași de fântână

să pus jos să răsuflă și pus a fost. L'au-ingropat pe locul unde și-a dat sufletul.

"Iată cătă pământ ne trebuie", spuneau sătenii, privindu-i groapa și aruncând căte o mână de jărâna asupra coșciugului.

*
Un nou detectiv. Cel mai sigur detectiv pare a fi cea mai nouă inventie: telefonia fără fir. Instalezi un *dietafon* în camera, pe care dorescă o supraveghie și detectivul cel mai sigur stă la pândă.

Așa a facut Walter C. Pearson, un bogăță american, care își bănuia soția. A instalat un radio-telefonic clandestin în camera soției și a plecat după afaceri.

La câțiva vremi s'a pomenit cu receptorul din buzunar, că sună. Când l'a pus la ureche, să-l loveasă damblaua. Soția sa acasă se desmierda cu un necunoscut. A luat îngrabă un automobil și s'a dus acasă. Aci a descoperit îndată o scenă compromisă pentru căsnicia lui. Necunoscutul a fost... poftit afară, iar soția adulteră la tribunal, unde divorțul a fost pronuntat aproape tot pe cale electrică.

*
O româncă premiată de Academia franceză. Gazetele ne-aduc stirea, că o româncă a fost premiată de Academia franceză. E dșoara Petrescu, care a scris un volum de versuri în franțuzește. Volumul poartă titlul „Lambeaux d'âme” și e îscălit cu pseudonimul Valentine de Wolmar. Sunt fâșii din suflet, cari gem și plâng. Sunt versuri de iubire, acordurile dulci ale eternului cântec. Versuri minunate, cari, dacă ar fi fost scrise în românește, ar fi creat autoarei un loc de frunte în istoria literaturii românești.

Dar, n'au fost scrise românește, pentru că n'au fost simțite românește. Au fost simțite în limba lui Voltaire.

Drept-accea, noi nu iubilăm. Premiul Academiei franceze n'a fost acordat unei scriitoare românce. A fost acordat dșoarei Valentine de Wolmar. Dșoara Petrescu „a fost odată”. Acum nu mai există. În pieptul aceleia, care „a fost odată” Dșoara Petrescu, acum bate o înimă franțuzească.

*
Căsătoria la paseri. Cele mai multe paseri se căsătoresc, ca și oamenii. Corbi, ciorile, vrâbiile, și alte multe paseri sunt toată viață

lor monogame. La paserile călătoare se întâmplă, că bărbătușii călătoresc în stoluri deosebite de cele ale femeiștelor, dar la locul de întâlnire fiecare bărbătuș își regăsește femeiușca lui.

Căsătoria paserilor se întâmplă prin alegere. Când mai mulți „păsăroi” cer mâna (ori să zicem mai corect, *ciocul*) unei paseri, învinge cel mai tare.

La paseri soția e cu totul supusă soțului. Ceartă între soți se întâmplă numai la cicoărlii. Nu se întâmplă niciodată, că o paseră să fie necredincioasa soțului ei. Dar „bărbătușii” sunt strengari și la paseri. Rar, rar de tot când găsește o paseră văduvă cu pene mai frumoase decât soția lor, imitează și ei pe oameni. Atunci urmează și divorțul, care însă nu se face în fața vreunui tribunal. Femeiușca, vătămată în ambii ei de pasere credincioasă, părăsește de bunăvoie pe bărbătușul netrebnic.

*
Cheltuielile războiului. Dintre popoarele, cari au luat parte la războiul mondial, cele mai mari cheltuieli le-a avut Franța, care a cheltuit cu totul 210 miliarde franci. Germania a cheltuit numai 170 miliarde din bani ei. Au fost mai mari și cheltuielile Germaniei, dar mare parte le-a plătit din jafurile ce le-a făcut.

Chiai și numai citind aceste cifre, te întrebă: n'ar fi fost oare mai bine, dacă acești bani s'ar fi întrebuințat pentru progresul civilizației, nu pentru distrugerea ei?

*
Cum a murit Wilson? Cele din urmă cuvinte alui Wilson, înainte de moarte au fost: „Eu sunt un om zdrobit, Dle Doctor, aştept moartea cu înimă liniștită.” Wilson și-a pierdut conștiința cu treisprezece ore înainte de moarte. Văduva lui, spunea ziariștilor, cari au fost de față la patul marelui bolnav: *E bine, că scapă de dureri. Pentru mine e o măngâiere să-l văd treând în liniște din lumea aceasta*.

*
Un oraș, în care nimeni nu vrea să se însoare. Ofițerul stării civile din Chumleigh, un orașel în Devonshire cu 15 mii de locuitori, face constatarea, destul de dureoasă pentru el, că de 12 luni încocace nu s'a încheiat nici o căsătorie pe teritorul orașului. Drept-accea adresează un apel public, trebue să mărturisim, foarte sen-

timental, — către toți înșurății orașelor vecine. În acest apel arată, că *Cumleghul* e un adevărat paradiș, așezat pe o colină la înălțime de 700 urme de-asupra nivelului mării, cu aer curat și sănătos. Are telefon, lumină electrică, spital, bibliotecă și un club literar — științific. Si — ca o dovadă, cum că e un paradiș în adevăratul înțeles al cuvântului, mai sunt în acest oraș o mulțime de îngerii blonzi, cu ochi și vineți...

*
Friptura de pisică, motiv de divorț. O doamnă din Essen a înaintat proces împotriva bărbatului ei, cerând să fie judecat că să o întrețină pe ea, și pe cei 12 copii ai lor.

Căsătoria lor a fost fericită până în ziua, când dumnealui n'a mai putut să-i dea bani de carne pentru friptură.

Intr-o seară, întâmplător s'a intors la cămin cu o oră înainte de vremea cinei și a găsit pe scumpa lui iumătate jupuind o pisică. Luându-o la întrebări ea i-a făcut mărturisirea, că pentru a nutri cele 12 guri a organizat în fiecare seară adevărate vânători pe pisici prin vecini, din care a făcut gulașuri, filete și cotlete gustoase. Bărbatul auzind acestea, a părăsit casa la moment și femeia nu l'a mai văzut vre-o lună de zile. Desperată, l'a căutat prin tot orașul și a dat înșirușit de urma lui într-un restaurant vegetarian.

Judecătorul incurcat, n'a putut afila alt expedient decât o amânare a procesului. Acum bărbatul, a intentat proces de divorț soției sale.

Scrisori dela Redacție

Nic. Mohan. Intreagă sută trimisă este pentru anul 1924.

Ștefan Pantea, T. M. din suma trimisă s'a contat pe anul acesta 90 de lei.

Casina Română, Turda. Am primit cei 60 Lei, pe cari i-am trecut în restanță anul trecut.

Gh. Ioan, preot. Din cei 200 lei trimisi 130 s'au trecut pe anul acesta. — Numărul de probă a mers

Iosif Nistor, notar. Abonamentul este 180 lei în anul acesta. Faceți vă rugă deci, socoteala.

Petru Droc, Voineasa. Cu ce ați trimis acum, s'a achitat restanța pe 1923. Pe 1924 este totul restant.

Ieromonahul I. Ivanciu. Primit cei 180 de lei.

Iulian de Craculică. Cu cei 60 lei s'a achitat restanța anului trecut.

D. Jurca, Orăștie. Din cei 150 de lei trimiși 60 lei au mers pe anul 1923 iar 90 pe anul acesta.

Casina funcț. Sonea. Din suma trimisă 60 lei s-au contat pe 1923. Pe anul acesta s'a ajuns până la 1 Aprilie 1924.

I. Onescu. Am primit cei 180 lei.

N. Hánchez. Pe anul 1923 nu aveți rest.

Dr. O. Popescu. Din cei 100 lei trimiși acum, pe anul 1924 s-au trecut numai 30 lei, iar 70 au mers în restanță anului 1923.

Reasilvia Dr. Sărăcea. Am primit 180 lei.

Grațiana Ivan. Pe 1928 am trecut 60 lei, iar pe acesta 40 lei.

Radu Drata. Pe anul 1923 mai aveți 60 lei de plată.

Aurelă Borza. Primit 180 lei.

C. Cristolovean. Am primit 30 lei.

Simion Muntean. 80 de lei sunt acont pe anul 1924.

Virginia N. Mureșan. Am primit cei 200 lei.

Casinoul Hunedoara. Am primit cei 70 lei.

Galis Dimitrie. Pe 1923 nu mai aveți restanță de loc.

Soc. de lect. Doina. Pe anul 1923 aveți 10 lei restanță. Numerile cerute le-am trimis.

Alexandrina Mosora. Am primit cei 180 lei. Restanță nu aveți.

Vasile Mihali. Din cei 100 lei 30 am trecut în restanță anului trecut, iar restul de 70 lei în contul anului curent.

P. Hosu Longin. Numeri singuratici din 1922 nu mai aveam. Numerii din 1923 pe care i-aș ceru, vă l-am trimis.

Subprefectura jud. Mureș-Turda. Confirmăm primirea sumei de lei 120.

Şubroni Atanasie, Cristur. Pe anul currenț mai datorați lei 150.

I. I. Ciurcu, Brașov. Confirmăm primirea sumei de lei 180.

Ioan Tr. Filip, Lugojul de jos. Am primit suma de 180 lei.

C. I. S. Darie „Lied”-ul va apărea sub titlul „Cântec”.

C. D. Delavarona. Lucrări lungi cu „urmări” nu publicăm.

E. G. în Gh. Ceeace ni-ați trimis sunt încercări destul de isbutite, dar departe încă de a putea fi publicate.

I. D. T. Acelaș răspuns ca și pentru E. O. în Gh.

O. S. Porzia, pe care o scrieți dv. nu este pentru revista noastră. Încercați la alte reviste.

S. R. în R. Versurile dv. au foarte puțină poezie în ele și de aceea nu se pot publica.

M. I. Poezia dv. „Iubirea pierdută” deși e foarte jalmică, ea totuș nu se poate publica într-o revistă literară.

I. Murgu, Ilidia. Din cei 100 lei am trecut 60 în restanță așa că pe anul acesta au rămas numai 40 de lei plătiți.

Adresa destinatarului:

Redacția și administrația: Cluj: Piața Cuza Vodă 16.

Abonamentul: pe un an 180 lei; pe 1/2 100 lei, în strelnătate 300 lei anual.

Nu s'a scumpit barbieritul, pentru că prețul unui cuțităș-automat pentru ras

CELE MAI FINE!

Se gasesc: LA CUTITARIA *KUN, CLUJ,*

si toate accesoriiile în această branche.

face numai 7 lei. Garnitura 50 până la 500 lei. Garnituri întregi: săpun, oglindă, penel, instrumente de ascuțit în execuția cea mai fină până la 2800 lei. Cei ce nu s-au convins încă despre bunătatea acestor cutitașe, dacă își dau adresa, primesc unui gratuit, pentru probă. Scrieți la adresa:

Fiul lui Matia Kun, Cluj Calea Victoriei No. 2.

PUBLICAȚII NOI

Dr. Onisifor Ghibu: Catolicismul unguresc în Transilvania și politica religioasă a statului român. Ardealul, Cluj, 80 lei.

Dr. Onisifor Ghibu: Călătorind prin Basarabia. Tipografia eparhială, Chișinău.

Const. Loghin: Scriserile literare ale lui Ion Grămadă, cu un studiu asupra vieții

și operii lui. „Glasul Bucovinei” Cernăuți, 60 lei.

Cultura, anul I. no. 1. O nouă revistă cu articole publicate în limba română, franceză, germană și maghiară, sub direcția dlui Pușcaru. Administrația „Ardealul”, Cluj.

Dacă dorîți zahărnicale fine, cereți Lloyd 2245

„M-E-L-I-S-S-A”

CLUJ

Tel. 6-48 și 6-65